

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ НА РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Досліджуються особливості використання електронних петицій як форми політичної участі на місцевому рівні в Україні та Польщі. Автор доводить, що активне використання електронних петицій в Україні та Польщі, з одного боку, свідчить про політичну або громадянську активність, інтенсивність політичної участі громадян у публічному житті, а з іншого – інтенсифікується відносно більшим рівнем демократії та спрямовується на подальший поступ демократичних цінностей та розвиток відповідних інститутів.

Показано, що електронні петиції краще розвинені й регламентовані в Польщі. З огляду на те, що електронна петиція має суттєвий вплив на політику, в нашій країні варто стимулювати мотивацію громадян щодо використання її інструментів.

Ключові слова: електронна петиція, політична участь, цифрова демократія, місцеве самоврядування.

Doskich Liudmyla. Online petitions at the level of local self-government in Ukraine and Poland

The article examines the peculiarities of using e-petitions to be a form of political participation at the local level in Ukraine and Poland.

On the one hand, the active application of e-petitions in Ukraine and Poland, indicates political or civic activity, the intensity of citizens' political participation in public life, but on the other hand, it is intensified by a relatively higher level of democracy and it is aimed at the further advancement of democratic values and the development of relevant institutions.

It was established that online petitions are better developed and regulated in Poland. Considering the fact that the e-petition has a significant impact on politics, in our country it is worth stimulating the motivation of citizens to use its tools.

Key words: e-petition, political participation, digital democracy, local self-government.

Ключовим елементом публічної політики й адміністрування, а також дієвим інструментом реалізації різноспрямованих інтересів громадян є прозорий та відкритий діалог між владою і громадянським суспільством, який може втілюватися через відповідні форми та механізми політичної і громадянської участі: від виборів, референдумів, безпосередньої участі громадян і їхніх груп у формуванні та функціонуванні органів влади місцевого або загальнодержавного рівнів до місцевих ініціатив, петицій, загальних зборів громадян, експертизи та інших форм участі.

Однією з новітніх форм локальної політичної чи громадянської участі, що може мати конкретні політичні або суспільно-політичні наслідки, зокрема на місцях, є електронні петиції.

Дослідження різних форм політичної участі, зокрема електронних петицій, – не нова тема українських і зарубіжних публікацій. Так, особливості демократії, місцевого самоврядування, публічної політики, які забезпечують реалізацію різних форм політичної участі, аналізують О. Чальцева, М. ду Валл, О. Софій, І. Каспрук, А. Драшкович, Д. Дзвінчук, О. Білик, У. Лукашевська, О. Рудакевич, О. Батанов, В. Кравченко, Х. Приходько та ін. Аспекти правової регламентації та механізму реалізації електронних петицій, зокрема в Україні, досліджують А. Ємельянова, К. Тибуховска-Гартлінська, А. Константинівська, О. Колесников та ін.

Як зазначає М. Дзвінчук, щоб діалог між громадянським суспільством і публічною владою був ефективним, тобто сприяв залученню перших, потрібно, щоб їхні можливості у формі громадянської чи політичної участі були узгодженими на рівні органів місцевого або територіального самоврядування, враховуючи локальні особливості, традиції та проблеми [1, с. 18]. Тільки у такому випадку, наголошують О. Білик та У. Лукашевська, громадяни та громади будуть спроможними до самоорганізації, політичної і громадянської участі, вироблення спільної позиції, до розв'язання спільних локальних проблем, які будуть структурувати відносини публічної влади й інтереси громадян і громад на місцях [2, с. 179].

Україна та Польща мають багато спільного та відмінного у своїх історичних і сучасних моделях суспільно-політичного розвитку, зокрема у політичних системах та системах місцевого чи територіального самоврядування. При цьому політична участь на

різних рівнях політики й урядування відрізняється інституційно (за формами і регламентаціями) та контекстуально (за можливостями і наслідками реалізації та глибиною поступу і реформування).

У Польщі й Україні однією з форм політичної участі, зокрема на рівні місцевого самоврядування, є петиції, через які громадяни здатні впливати на локальну владу з приводу різних проблем у міжвиборчий період.

Зрозуміло, що найбільш дієвим є прямий контакт громадянина з певною посадовою особою з приводу різних проблем. При цьому електронні петиції – це набагато точніший та активніший спосіб налаштування зворотного зв'язку, ніж навіть голосування на виборах, адже в останньому випадку повідомлення, які намагаються «передати» виборці у формі власних експектацій, не завжди зрозумілі.

Електронні петиції, зокрема на рівні органів місцевого самоврядування, виникли не безпідставно, а стали наслідком реагування політичних систем і громадянського суспільства на зміни технологічного, соціально-економічного, інформаційного, політичного й іншого характеру в сучасному світі.

Їхня популярність інтенсифікуються з огляду на те, що нині доступ до інформації завдяки засобам масової інформації й Інтернету стає щораз простішим, розвиваються інформаційно-комунікаційні технології, електронне врядування, внаслідок чого значно легшим стає включення громадян у процес ініціювання та розв'язання публічних справ і проблем [3, с. 58].

Електронні петиції дають можливість органам місцевого самоврядування привернути увагу і почути думку громадян, відстежувати широкий спектр проблем, які найбільше хвилюють громаду, висловити незгоду з приводу прийнятих нормативно-правових актів, адміністративних рішень і діянь виконавчої влади [4], «спрямовувати політику прийняття рішення на означені проблемні питання, приймаючи рішення, зокрема на основі принципів доброго врядування» [5].

Як акт волевиявлення народу, що має правові наслідки у формі прийняття нормативно-правового акту на державному та місцевому рівнях, «електронна петиція має ознаки народної правотворчої ініціативи, а отже, набуває своєї особливої значущості» [5].

Відтак електронна петиція – це інструмент електронної демократії, який є однією з новітніх форм реалізації конституційного права громадян на політичну участь, зокрема в управлінні державою, та передбачає активний діалог між громадянським суспільством й органами влади, сприяє легітимізації та відповідальності публічної та місцевої влади, формуванню довіри до неї, активізує суспільно-політичний діалог та почасти долає політичний абсентеїзм.

Дослідники вважають, що електронні петиції є одним із найефективніших інструментів електронної демократії, адже інші електронні дискусійні платформи не дають таких швидких та надійних результатів [4].

Використання електронних петицій свідчить про політичну або громадянську активність, а відтак інтенсивність політичної участі громадян у публічному житті, що є ознакою і наслідком демократії [6]. Отже, саме завдяки електронним петиціям громадяни мають можливість стати частиною цифрової демократії, що, у свою чергу, посилює значення громадян та збільшує прозорість і відповідальність політики й урядування [7, с. 114].

У Польщі конституційно, зокрема в ст. 63 Основного закону, врегульовано, що поряд із локальними ініціативами на рівні органів територіального самоврядування кожен громадянин має право подавати звернення/петиції, пропозиції і скарги до державних органів чи до організацій та громадських інституцій у зв'язку з виконанням ними своїх обов'язків, передбачених у галузі державного управління, і в інтересах всього суспільства чи своєї громади, у власних інтересах або в інтересах будь-якої іншої особи за її згодою [8].

Також у польському законодавстві встановлено, що процедури розгляду петицій, пропозицій і скарг повинні бути визначені законом, для чого у практиці держави прийнято спеціальний закон «Про петиції» від 11 липня 2014 р. [9]. Згідно з цим актом предметом петиції може бути прохання щодо зміни законодавства, здійснення заходів чи інших дій з питання, яке порушується у петиції, щодо суспільного життя та цінностей, які вимагають особливого захисту. При цьому встановлено, що петиція повинна бути розглянута без невинуватої затримки, але не пізніше трьох місяців із дня її отримання.

Суто статистично, як констатує К. Тибуховска-Гартлінска, саме петиції (23 відсотки), місцеві ініціативи (21 відсоток) та демонстрації (12 відсотків) позиціонуються як найпоширеніші форми локальної політичної чи громадянської участі на рівні органів місцевого самоврядування у Польщі. У сумарному вигляді це означає, як продовжує дослідниця, що петиції і місцеві ініціативи застосовуються фактично кожним п'ятим поляком, тоді як у демонстраціях бере участь удвічі менше громадян (в даному випадку до уваги не взято участь поляків у місцевих виборах). Причому в кожному з випадків (особливо демонстрацій) ці форми участі переважають серед чоловіків, а не серед жінок, а також серед сільського населення та населення великих, а не малих міст (причому найменш активне населення проживає у містах чисельністю жителів від 100 до 200 тис. осіб).

Доповнюються ці дані приміткою вченої про те, що залучення громадян до суспільно-політичних процесів на місцях зростає пропорційно зі збільшенням рівня освіти населення, зокрема від осіб без освіти (участь на рівні 0,5 відсотка), осіб з початковою освітою (1,5 відсотка), до осіб з професійною освітою (13 відсотків), осіб з повною середньою освітою (40 відсотків) і нарешті до осіб з вищою освітою (45 відсотків). За аналогією, найактивнішою у суспільно-політичних процесах на місцях, зокрема у формі ініціатив та петицій, є молодь віком від 25 до 34 років або загалом вікова група від 18 до 44 років, а значно менш активними – групи пропорційно зі збільшення їхнього середнього віку. Тому очевидним є висновок, що політична участь на рівні органів місцевого самоврядування, в тому числі у формі петицій, залежить від статі, віку, освіти й місця проживання громадян [10].

Загалом локальна політична участь специфічна на тлі національної політичної участі своєю контекстуальною, соціальною, інституційною і географічною спрямованістю, а не врахуванням індивідуальних характеристик людини і громадянина з приводу розуміння ними політичних очікувань й особливостей політичного процесу.

Тут вартує уваги розуміння сприйняття суті та важливості різноманітних форм локальної політичної участі громадянами Польщі. Як зауважує М. ду Валл, поляки усереднено хочуть реально впливати на публічну владу і мати відчуття, що жодні управлін-

ські або політичні рішення, які їх стосуються, не приймаються без їхньої участі, тобто без публічних дебатів або факту обговорення [11, с. 201].

Така їхня логіка поведінки вписується у загальнотеоретичне зауваження А. Драшковича, згідно з яким вибір та рівень ефективності різних форм і механізмів політичної участі зумовлюється бюрократичною професійністю влади та ступенем демократичності тієї або іншої країни, а вже внаслідок цього – активністю її громадян з приводу тієї чи іншої проблеми [12].

У нашій державі теж регламентовано інститут петицій, зокрема законом «Про звернення громадян» [13] від 2 жовтня 1996 р., тобто ще раніше, ніж у Польщі. Інструментарій новітньої форми петиції – електронної – у цьому нормативно-правовому акті було передбачено змінами і поправками до нього від 2 липня 2015 р. [14], тобто фактично одночасно з Польщею.

Законодавець дотримується позиції, що петиція, чи електронна петиція, в Україні стала дієвим та ефективним інструментом політичної або громадянської участі, причому передусім на рівні органів місцевого самоврядування, а вже після цього на національному чи центральному рівні політики й урядування. І на це в принципі є достатні підстави, адже номінально, як стверджує А. Ємельянова, петиція може сприйматись як механізм залучення громадян до управління, коригування і контролю публічних справ, публічної політики та публічної влади на місцях. Однак на практиці такий оптимізм нівелює той факт, що петиція/електронна петиція є форматом своєрідного запиту до органів влади на місцях, а тому лише останні спроможні реагувати на зміст петицій та вирішувати, чи треба до них прислухатися і враховувати звернення громадян [15, с. 63].

Відтак інструментально петиції регламентовано з метою легітимізації влади та збільшення рівня довіри громадян до неї, однак така легітимізація фактично виявляється тільки частково – у запитах, адже органи публічної влади далеко не завжди враховують предмет і зміст петицій, а відтак думку громадян, часто нівелюючи таку форму їхньої участі. Хоча через петиції інтенсифікується діалог між місцевою владою та громадою. А тому цей інструмент є радше позитивним, ніж негативним.

Усе це доповнюється зауваженням О. Колесникова про те, що петиції можуть бути ефективними функціонально, зокрема арти-

куляційно (коли виокремлюють та опублічують певну місцеву проблему), процедурно (коли пропонують й ініціюють певний варіант розв'язання місцевої проблеми через залучення громадян і їхніх груп та деліберацію між ними) та мотиваційно (коли заохочують процес спілкування і деліберації між індивідами й групами з приводу місцевої проблеми) [16].

Врешті-решт, як зазначають дослідники, це має надзвичайно велике значення у контексті політичної участі саме на рівні органів місцевого самоврядування, адже локальні петиції можуть додатково сприяти організації дійсно незалежних громадських ініціатив (зокрема, громадських слухань, експертиз, лобіювання тощо) перед органами місцевого самоврядування з приводу вкрай важливих питань та проблем суспільно-політичного розвитку на місцях [17, с. 322].

Головна причина у тому, що петиції процедурно не залежать від згоди та позиції органів публічної влади з приводу їхнього запуску й ініціювання, а тому вони легше сприяють політичній і громадянській участі на місцях, особливо якщо передують місцевим ініціативам, і є ефективнішими як форми прямої локальної демократії та залученості громадян, хоча й не мають обов'язкової сили для органів влади, до яких спрямовані [16].

На практиці, як, приміром, демонструє А. Ємельянова, це відображено у тому, що в 2015–2017 рр. громадяни ініціювали, а органи місцевого самоврядування в Україні, зокрема на обласному рівні, оприлюднили близько 20 тис. електронних петицій, серед яких понад 2,1 тис. – в 2015 р., майже 8,6 тис. – в 2016 р. і понад 9,1 тис. – в 2017 р. (найбільше у Києві, Харкові та Запоріжжі), тобто з поступовим приростом з року в рік [5, с. 11].

При цьому потрібна кількість підписів і терміни збору підписів в Україні різні [18] та залежать як від рівня місцевого самоврядування, так і від конкретних регіонів, у яких ініціюють петиції. Головна причина у тому, як зазначає О. Колесников, що петиції в нашій державі, причому на різних рівнях урядування, є не стільки формою впливу чи тиску громадян на органи публічної влади на місцях, у тому числі з приводу їхніх рішень, скільки формою спілкування й обміну думок між органами місцевого самоврядування і громадянським суспільством [16].

Запровадження нових форм політичної участі, до яких належать електронні петиції, інтенсифікується відносно вищим рівнем

демократії у країні, де це відбувається, а відтак спрямовується, як ми вже зазначали вище, на подальший поступ демократичних цінностей та інститутів. Подібного висновку дотримується О. Чальцева, яка констатує, що виникнення й імплементація нових форм політичної і громадянської участі на місцях є наслідком демонополізації ролі держави у світі й процесах урядування, на протиположне посиленню впливовості й уповноваженості інституту та опцій громадянського суспільства у прийнятті та контролі локальних і навіть національних політичних, владних й управлінських рішень [19, с.245].

Загалом, як зазначає Ю. Біденко, найбільшою проблемою для України в аналізованому ракурсі, порівняно з Польщею, є те, що локальна політична участь і впливовість громад значною мірою окреслюються не стільки регулятивно чи регламентаційно, а відтак об'єктивно, зокрема у правових актах, скільки суб'єктивно, тобто внаслідок розуміння тих або інших форм політичної та громадянської участі на власний розсуд органами публічної влади і самоврядування [20, с. 54-55].

Різні форми і прояви політичної та громадянської участі на місцях у нашій державі розманітні за своєю інтенсивністю, можливими й реальними наслідками. Тому про локальну політичну участь часто доводиться говорити у множині – як функціональній, так і структурній, зокрема в різних локальних політичних режимах. З іншого боку, як доповнює О. Богородецька, місцева політична участь в Україні й надалі потребує свого розвитку, урізноманітнення й жорсткішої законодавчої регламентації та уніфікації, які можуть сприяти ефективній співпраці між місцевим чи територіальним самоврядуванням і громадами чи громадянським суспільством [21, с.114].

Водночас це неможливо без урахування ключової умови щодо розширення й урізноманітнення політичної та громадянської участі на місцях: щоб у категоріях політичної і громадянської участі представницька демократія була розширена учасницькою та деліберативною, повинна бути згода як влади та держави, так і громадян та громадянського суспільства.

Отже, така форма політичної участі, як електронні петиції, краще розвинена і регламентована в Польщі. В Україні вона врегульована слабо, побіжно і/або частіше є епізодичним явищем чи

маніпуляційними заходами з боку національних й локальних політичних еліт та їхніх корпоративних ініціатив, а не громад. Електронні петиції, легітимізуючи і каналізуючи волю народу, є специфічним способом комунікації між суб'єктами політичного процесу, який дає змогу громадянам брати більше участі у формулюванні, реалізації і контролі політичних й управлінських рішень. Вони можуть застосовуватися для врегулювання суспільно-політичних відносин і розв'язання найрізноманітніших проблем на рівні громад. З огляду на те, що електронна петиція має суттєвий вплив на політику, в нашій країні варто стимулювати мотивацію громадян щодо використання її інструментів.

1. Дзвінчук Д. Механізми демократії участі: суть та особливості застосування на місцевому рівні. *Теорія та практика державного управління*. 2016. Вип. 1. С. 14–22. 2. Білик О., Лукашевська У. Сутність, значення та розвиток публічного механізму. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 177–180. 3. Petroff-Skiba A. Konsultacje społeczne jako wyzwanie. *Partycypacja obywatelska – decyzje bliższe ludziom / pod red. A. Maszkowskiej, K. Sztrop-Rutkowskiej*. Białystok, 2013. S. 57–65. 4. Константинівська А. К. Електронна петиція як ефективний інструмент політичної участі громадян. *Epistemological studies in philosophy, social and political science*. 2018. Vol. 1. Iss. 1-2. С. 89-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/erstpshps_2018_1_1-2_11. 5. Ємельянова А. Електронна петиція як форма реалізації конституційного права на участь в управлінні державними справами: автореф. дис. ... канд. юрид. н.: 12.00.02; Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 20 с. 6. Tybuchowska-Hartlińska K. Partycypacja polityczna w Polsce. *Political Preferences*. 2015. Nr. 10. S. 51–70. 7. Софій О., Каспрук І. Залучення громадян до процесу прийняття рішень органами місцевої влади шляхом використання потенціалу громадських консультацій. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2011. Вип. 6. С. 112–117. 8. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.. Sejm. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>. 9. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach: Dz.U. 2014 poz. 1195. Sejm RP. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=W DU20140001195>. 10. Tybuchowska-Hartlińska K. Determiners of Citizen Participation at Local Level in Poland // *Regional Formation and Development Studies*. 2017. Vol. 22. N. 2. P. 186–195. 11. Du Vall M. Nieposłuszeństwo obywatelskie w XXI wieku. *Dylematy polskiej demokracji / Ł. Danel, J. Kornaś*. Kraków: Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej, 2012. S. 189–203. S. 201. 12. Драшкович А. Політична участь громадян в процесі прийняття владних рішень. *Політологічні записки*. 2013. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2013_7_28. 13. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256. 14. Про внесення змін до Закону України «Про звернення

громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції: Закон України від 2 липня 2015 року № 577-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 35. Ст. 341. **15.** Ємельянова А. Аналіз динаміки розвитку електронної петиції як форми реалізації права на участь в управлінні місцевими справами на прикладі деяких обласних центрів та інших міст України. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 14. С. 58–64. **16.** Колесников О. Е-петиції у системі місцевої демократії: досвід обласних центрів України. *Асоціація сприяння самоорганізації населення*. URL: https://samoorg.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/Petitsiyi_gotov-1.pdf. **17.** Громадівська модель самоврядування в Україні: колективна монографія / за ред. Ю. Бардачова, І. Лопушинського, Р. Плюща. Херсон: В. С. Вишемирський, 2019. 707 с. **18.** Список офіційних ресурсів електронних петицій України. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D>. **19.** Чальцева О. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія. Вінниця: ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с. **20.** Біденко Ю. Громадські консультації та експертиза: демаркація інструментів та проблеми застосування в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Питання політології. 2018. Т. 33. С. 50–59. **21.** Богородецька О. Співробітництво між містами-побратимами України і Польщі у контексті європейської інтеграції: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 184 с.

References

1. Dzvynchuk D. Mekhanizmy demokracji uchasti: sut ta osoblyvosti zastosuvannia na mistsevomu rivni. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*. 2016. Vyp. 1. S. 14–22. **2.** Bilyk O., Lukashevska U. Sutnist, znachennia ta rozvytok publicznego mekhanizmu. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. Vyp. 12. S. 177–180. **3.** Petroff-Skiba A. Konsultacje społeczne jako wyzwanie. *Partycypacja obywatelska – decyzje bliższe ludziom* / pod red. A. Maszkowskiej, K. Sztóp-Rutkowskiej. Białystok, 2013. S. 57–65. **4.** Konstanyivska A. K. Elektronna petytsiia yak efektyvnyi instrument politychnoi uchasti hromadian. *Epistemological studies in philosophy, social and political science*. 2018. Vol. 1. Iss. 1-2. S. 89-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/epstphsps_2018_1_1-2_11. **5.** Yemelianova A. Elektronna petytsiia yak forma realizatsii konstytutsiinoho prava na uchest v upravlinni derzhavnymy spravamy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. n.:12.00.02; Kyiv: Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2019. 20 s. **6.** Tybuchowska-Hartlińska K. Partycypacja polityczna w Polsce. *Political Preferences*. 2015. N. 10. S. 51–70. **7.** Sofii O., Kaspruk I. Zaluchennia hromadian do protsesu pryiniattia rishen orhanamy mistsevoi vlady shliakhom vykorystannia potentsialu hromadskykh konsultatsii. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*. 2011. Vyp. 6. S. 112–117. **8.** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Sejm. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>. **9.** Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach: Dz.U. 2014 poz. 1195. Sejm RP. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001195>. **10.** Tybuchowska-Hartlińska K. Determiners of Citizen

Participation at Local Level in Poland. Regional Formation and Development Studies. 2017. Vol. 22. N. 2. P. 186–195. **11.** Du Vall M. Nieposłuszeństwo obywatelskie w XXI wieku. *Dylematy polskiej demokracji* / Ł. Danel, J. Kornaś. Kraków: Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej, 2012. S. 189–203. **12.** Drashkovych A. Politychna uchast hromadian v protsesi pryiniattia vladnykh rishen. *Politolohichni zapysky*. 2013. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2013_7_28. **13.** Pro zvernennia hromadian: Zakon Ukrainy vid 2 zhovtnia 1996 roku № 393/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. № 47. St. 256. **14.** Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro zvernennia hromadian» shchodo elektronnoho zvernennia ta elektronnoi petytsii: Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 roku № 577-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2015. № 35. St. 341. **15.** Yemelianova A. Analiz dynamiky rozvytku elektronnoi petytsii yak formy realizatsii prava na uchast v upravlinni mistsevymy spravamy na prykladi deiakyykh oblasnykh tsentriv ta inshykh mist Ukrainy. *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2018. № 14. S. 58–64. **16.** Kolesnykov O. E-petytsii u systemi mistsevoi demokracji: dosvid oblasnykh tsentriv Ukrainy. *Asotsiatsiia spriannia samoorganizatsii naseleattia*. URL: https://samoorg.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/Petitsiyi_gotov-1.pdf. **17.** Hromadivska model samovriaduvannia v Ukraini: kolektyvna monohrafiia / za red. Yu. Bardachova, I. Lopushynskoho, R. Pliushcha. Kherson: V. S. Vyshemyrskyi, 2019. 707 s. **18.** Spysok ofitsiinykh resursiv elektronnykh petytsii Ukrainy. Vikipediia. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D>. **19.** Chaltseva O. Publichna polityka: teoretychnyi vymir i suchasna praktyka: monohrafiia. Vinnytsia: FOP Baranovska T. P., 2017. 336 s. **20.** Bidenko Yu. Hromadski konsultatsii ta ekspertyza: demarkatsiia instrumentiv ta problemy zastosuvannia v Ukraini. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. Serii: Pytannia politolohii. 2018. T. 33. S. 50–59. **21.** Bohorodetska O. Spivrobotnytstvo mizh mistamy-pobratymamy Ukrainy i Polshchi u konteksti yevropeiskoi intehratsii: monohrafiia. Lutsk: Vezha-Druk, 2016. 184 s.

***Doskich Liudmyla.* Online petitions at the level of local self-government in Ukraine and Poland**

The article examines the peculiarities of using electronic petitions as a form of political participation at the local level in Ukraine and Poland.

It was determined that electronic petitions are one of the newest forms of local political or civic participation, which can have specific political or socio-political consequences, in particular on the ground, as it structures the relations of the authorities and the interests of citizens, taking into account local features, traditions and problems; it is a tool of electronic democracy, which is one of the forms of realization of the constitutional right of citizens to participate in state management and provides for active relations between civil society and authorities, contributes to the legitimization and responsibility of public and local authorities, the formation of trust in them, activates socio-political dialogue and partly overcomes political absenteeism.

As an act of expressing the will of the people, which has legal consequences in the form of the adoption of a normative legal act at the state and local levels, electronic petitions enable local self-government bodies to draw attention and hear the opinions of citizens, to monitor a wide range of problems that most concern the community. Thanks to them, citizens are able to influence local authorities on various issues in the inter-election period.

Electronic petitions, in particular at the level of local self-government bodies, did not arise without reason, but became a consequence of the response of political systems and civil society to changes of a technological, socio-economic, informational, political and other nature. Their popularity is intensifying due to the fact that nowadays access to information has become as accessible as possible thanks to mass media and the Internet.

Poland and Ukraine have a lot in common and different in their historical and current models of social and political development, in particular in political systems and systems of local or territorial self-government. At the same time, political participation at different levels of politics and governance differs institutionally (by forms and regulations) and contextually (by the possibilities and consequences of implementation and the depth of progress and reform).

It is true that petitions are instrumentally regulated with the aim of legitimizing the government and increasing the level of citizens' trust in it, but in Ukraine such legitimization is actually only partially manifested – in requests – because public authorities do not always take into account the subject and content of petitions, and therefore the opinion of citizens, often eliminating this form of their participation.

Electronic petitions are one of the most effective tools of e-democracy, thanks to which citizens have the opportunity to become part of digital democracy. Therefore, their active use in Ukraine and Poland, on the one hand, indicates political or civic activity, the intensity of political participation of citizens in public life, and on the other hand, it is intensified by a relatively higher level of democracy and is aimed at the further progress of democratic values and the development of relevant institutions.

In general, it was established that such a form of political participation as electronic petitions is better developed and regulated in Poland. In Ukraine, it is regulated weakly, cursorily and/or is more often an episodic phenomenon or manipulative measures by national and local political elites and their corporate initiatives, rather than community interests. Electronic petitions, legitimizing and channeling the will of the people, are a specific way of communication between subjects of the political process, which enables citizens to participate more in the formulation, implementation and control of political and administrative decisions. They can be used to regulate socio-political relations and solve a wide variety of problems at the community level. Considering the fact that the electronic petition has a significant impact on politics, in our country it is worth stimulating the motivation of citizens to use its tools.

Key words: e-petition, political participation, digital democracy, local self-government.